

BRIEFADVIES
27 november '08

VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET
EPB-DECREET
EN
VOORONTWERP VAN BESLUIT TOT WIJZIGING VAN HET
EPB-BESLUIT

Mevrouw Hilde Crevits
Vlaams minister van Openbare Werken,
Energie, Leefmilieu en Natuur
Koning Albert II-laan 20, bus 1
1000 Brussel

datum	27 november 2008
uw referentie	HC/KDK/LDS/2008/2410/41
onze referentie	03.04/L3/08/866
contact	francis.noyen@minaraad.be / 02 558.01.38
betreft	Het voorontwerp van besluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 tot vaststelling van de eisen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat van gebouwen en het voorontwerp van decreet tot wijziging van het EPB-decreet.

Mevrouw de minister,

Op 27 oktober 2008 ontving de Minaraad een adviesvraag over het voorontwerp van besluit tot wijziging van het EPB-besluit en het voorontwerp van decreet tot wijziging van het EPB-decreet. De adviestermijn bedraagt 30 kalenderdagen.

Het EPB-decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering minstens om de 2 jaar de methode van berekening van de energieprestaties van gebouwen, de te volgen procedures, de EPB-eisen en de administratieve lasten van de regelgeving evalueert en – indien nodig - aanpast.

In het kader van de evaluatie is zowel een vergelijkend als een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Er is een studie verricht naar de economische haalbaarheid van het verstrakkingen van de EPB-eisen voor residentiële gebouwen. Ook werden de EPB-eisen en de berekeningsmethodiek van Vlaanderen vergeleken met die van de ons omringende landen, namelijk Nederland, Frankrijk en Duitsland. De vergelijking toont aan dat de eisen voor woongebouwen in de buurlanden een stuk strenger zijn. Voor kantoren is het eisenniveau gelijklopend.

De resultaten van de vergelijking werden aangevuld met enquêtegegevens van architecten, ingenieurs, gemeenten en particuliere bouwers en verbouwers. Er werd bovendien rekening gehouden met de recent opgestarte regelgeving en eisenniveaus in de andere gewesten. Ook de al verzamelde statistische gegevens uit de ingediende EPB-aangiften sinds 2006 werden gebruikt. Uit de statistische gegevens blijkt dat woningen waarvoor de stedenbouwkundige vergunning werd aangevraagd in 2006 gemiddeld E89

behalen. Woningen waarvoor de stedenbouwkundige vergunning werd aangevraagd in 2007 realiseren gemiddeld al E85. In Limburg is dit zelfs E84.

De voorgestelde wijziging van decreet voorziet aanpassingen aan het systeem van de verslaggever, wijzigt de bestaande procedure inzake gelijkwaardigheid (met betrekking tot de technieken) en responsabiliseert naast de architect ook andere partners om de verslaggever van de nodige informatie te voorzien.

Het ontwerpbesluit voorziet vanaf 2010 in een verstrakking van het E-peil voor woongebouwen van E100 naar E80. De reden van de Vlaamse Regering om voor dit tijdsplan en dit E-peil te kiezen, is het streven naar maximale afstemming met de geplande invoering en verstrakking in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, namelijk maximum E90 vanaf 1 juli 2009 en maximum E70 vanaf 1 juli 2011. Het ontwerpbesluit bevat nog enkele andere wijzigingen, waaronder het verstrakking van de isolatiegraad voor buitenmuren en daken van alle types gebouwen die worden gebouwd of verbouwd. De andere EPB-eisen, bijvoorbeeld K45 of E100 voor kantoren en scholen, zouden behouden blijven.

De Minaraad vindt het op zich positief dat het huidige E-peil wordt aangescherpt. Momenteel bedraagt de norm E100 terwijl in de praktijk gemiddeld E85 behaald wordt. De vraag rijst dan ook of de norm E100 wel geleid heeft tot enige significante energiebesparing. De huidige norm heeft vooral als verdienste dat de betrokken architecten, verslaggevers, bouwheren, aannemers en administratie gesensibiliseerd werden en geleerd hebben om te werken met de EPB-methodiek.

De Minaraad vindt de voorgestelde norm E80 vanaf 2010 voor woongebouwen te weinig ambitieus. Vooreerst voegt deze norm weinig toe aan de bestaande toestand. Vele woningen voldoen momenteel immers al aan E80. De Raad betreurt dat de Vlaamse Regering geen rekening houdt met de studie naar de economische haalbaarheid van het verstrakken van de EPB-eisen die aantoonde dat het economisch optimum zich situeert tussen E55 en E65. Bovendien is deze beslissing in strijd met het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2006-2012 waarin de Vlaamse Regering stelt te streven naar een zo laag mogelijk energieprestatiepeil dat economisch haalbaar en sociaal aanvaardbaar is. Rationeel energiegebruik in gebouwen is bovendien een van de meest kostenefficiënte maatregelen om de CO₂-uitstoot te beperken. Deze beleidsoptie leidt er toe dat andere minder kostenefficiënte maatregelen genomen moet worden. De Raad stelt ook vast dat Vlaanderen zijn voortrekkersrol in België dreigt te verliezen doordat men zich laat leiden door beslissingen van andere regio's.

De Minaraad stelt vast dat de EPB-eisen voor kantoren behouden blijven. De reden hiervoor is dat uit de vergelijking van de eisen met de buurlanden blijkt dat het eisenniveau gelijklopend is. De Raad wijst er op dat dit wel geldt voor de huidige normen maar dat verschillende buurlanden een verstrakking van de normen hebben aangekondigd. Ook hier dreigt Vlaanderen in de nabije toekomst achterop te hinken. De Minaraad roept de Vlaamse Regering dan ook op om ook de EPB-eisen van kantoren aan te passen.

Al in 2005 vroeg de Vlaamse Klimaatconferentie aan de Vlaamse regering om een volgehouden en transparant langetermijnbeleid op vlak van energieprestaties van gebouwen. Een essentieel onderdeel daarvan was het trapsgewijs verlagen van de energieprestatienorm (EPN) voor nieuwbouw. Bovendien is het nodig om een duidelijke einddoelstelling vast te leggen tot op welk niveau de EPN zal verlaagd worden, en waar de bouwsector zich op moet richten. Het huidige ontwerpbesluit komt hier niet aan tegemoet, omdat het slechts een kleine stap vooruit zet. Een langetermijnvisie ontbreekt hier nog.

De Minaraad dringt dan ook aan op het ontwikkelen van een dergelijk stappenplan met

duidelijke tussentijdse normverstrengingen. Hierdoor hebben de bouwheren, de aannemers en de andere betrokkenen een duidelijk zicht op de toekomstige eisen. Dit laat toe om de noodzakelijke opleiding en reorganisatie van de sector goed te plannen. Als doelstelling voor 2015 stelt de Minaraad voor om het energieprestatiepeil voor nieuwbouwwoningen op de passiefstandaard te brengen.

Dit zou Vlaanderen overigens ook in lijn brengen met het voorstel van Europese Richtlijn voor de hervorming van de energieprestaties van gebouwen, zoals op 12 november 2008 voorgesteld door de Europese Commissie.

De Raad vraagt ook een hervorming van alle premies en fiscale aftrekken voor nieuwbouw (en grondige renovatie). Momenteel kan een bouwheer bij nieuwbouw premies en/of een fiscale aftrek ontvangen voor het uitvoeren van welbepaalde energievriendelijke investeringen (zoals hoogrendementsbeglazing), terwijl deze maatregelen sowieso nodig zijn om de geldende norm te behalen. Eveneens kan de bouwheer beroep doen op financiële stimuli indien hij verdergaat dan de norm (E75, E70, E40, passiefstandaard, enz.). De Raad is voorstander om alle financiële middelen te heroriënteren en te concentreren naar het tweede spoor. Bouwheren zouden per E-punt dat zij beter scoren dan de geldende wetgeving stimuli moeten ontvangen. Dit systeem heeft vele voordelen: administratief zeer eenvoudig, traploos, transparant, heel flexibel voor bouwheren omdat zij niet verplicht zijn om de voorgeschreven technieken te gebruiken. Bovendien kan door bundeling van de financiële middelen een significante tegemoetkoming worden voorzien, waardoor minder sensibilisatiecampagnes nodig zijn.

Gezien de marge die blijft bestaan tussen het economisch optimum en de door de Vlaamse Regering opgelegde normen, lijkt het de Minaraad wenselijk dat gemeenten de mogelijkheid moeten hebben om strengere E-peil eisen op te leggen in hun stedenbouwkundige verordeningen, verkavelingsvergunningen of ruimtelijke uitvoeringsplannen. Gemeenten die een voorlopersrol wensen te vervullen door het opleggen van een strakker E-peil op (delen van) hun grondgebied, mogen hierin niet afgeremd worden door de hogere overheid. Zeker als uit de verplichte haalbaarheidsstudie voor grote projecten (>1000m²) bijvoorbeeld zou blijken dat het economisch haalbaar is om te werken met collectieve verwarming, WKK, etc. is het wenselijk dat voor dergelijke projecten een aantal zaken (zoals een strenger E-peil) ook effectief kunnen worden opgelegd. Volgens minister Crevits zou het EPB echter een door iedereen te volgen ambitieniveau vormen¹. De Minaraad vraagt de Vlaamse Regering dit aan te passen, en de gemeenten de mogelijkheid te geven ambitieuzere normen op te leggen.

De Raad suggereert een aparte norm voor het primaire energieverbruik voor ruimteverwarming. Dit verbruik wordt grotendeels bepaald door de isolatieprestatie (K-peil), de energiekeuzes (conversiefactor), het globaal rendement van de installatie, de ventilatiewarmteoverdracht en de vensteroriëntaties. De bedoeling is om abstractie te maken van maatregelen zoals zonnecollectoren en fotovoltaïsche cellen. Dergelijke investeringen dragen momenteel bij tot het behalen van de E-norm maar zouden niet in de plaats mogen treden van maatregelen om het primaire energieverbruik te beperken. Zonnecollectoren en fotovoltaïsche cellen zijn eerder maatregelen die het sluitstuk vormen van een energievriendelijke woning.

¹ Zie handelingen in de Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie van 6 mei 2008 (http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/handelingen_commissies/2007-2008/c0m231ope25-06052008.pdf) en 4 november 2008 (http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/handelingen_commissies/2008-2009/c0m044ope5-04112008.pdf).

De Minaraad breekt ook een lans voor de controle van de luchtdichtheid van gebouwen. Bij de doorsnee bouwprojecten blijft de goede afdichting van de gebouwschil, zowel wat het ontwerp als de uitvoering betreft, vaak nog dode letter². De luchtdichtheid van een gebouw kan men laten meten door een pressuratietest. De Raad wijst op de voordelen van deze controle. Tijdens de laatste bouwphase kunnen eventuele fouten nog verholpen worden. Bovendien is de controle leerzaam voor architecten, verslaggevers en aannemers. Tenslotte worden bouwheren in vele gevallen beloond met een beter E-peil.

Tenslotte beaamt de Minaraad dat de EPB-software een heikel punt blijft (op het vlak van gebruiksvriendelijkheid, het invoeren van technieken zoals pelletketels voor centrale verwarming, etc.). De Raad vraagt ook een betere afstemming met de nieuwe normen (EN ISO 13790:2008 in de plaats van EN ISO 13790:2004 waardoor de indeling in energiesectoren vervalt; NBN EN ISO 14683:2007 voor de vereenvoudigde bepaling van koudebruggen, etc.) De Minaraad herhaalt zijn vraag bij de voorgestelde berekeningsmethode die uitgaat van een vast ventilatiedebiet. Dit vast debiet is in conflict met het ventilatieconcept van de lage-energie woning.

Het ABVV, het ACV, de ACLVB, de Boerenbond, de UNIZO en het VOKA-Vlaams Economisch Verbond onthouden zich bij dit briefadvies. Zij brengen advies uit via de SERV.

Met de meeste hoogachting,

Monique Sys
Ondervoorzitter Minaraad

² Indien men de luchtdichtheid van de woning niet laat nameten, valt men bij de EPB-bepaling terug op de defaultwaarde van 12 (m³/h.m²), wat een vrij ongunstige waarde is. Indien men de luchtdichting professioneel uitvoert, kan dit een verschil van 10 E-punten uitmaken.